

**UCHWAŁA NR VIII/66/2024  
RADY GMINY RYCZYWÓŁ**

z dnia 20 grudnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy  
Ryczywół na lata 2025-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 ze zm.) w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.) Rada Gminy Ryczywół uchwala, co następuje:

- § 1.** Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Ryczywół na lata 2025-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ryczywół.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 roku.

Przewodniczący Rady  
Gminy Ryczywół

**Szymon Chmielewski**

Załącznik do uchwały Nr VIII/66/2024  
Rady Gminy Ryczywół  
z dnia 20 grudnia 2024 r.

## **GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY RYCZYWÓŁ NA LATA 2025-2027**



Ryczywół, 2024 r.

### **I. WSTĘP**

Rodzina stanowi integralną część każdego społeczeństwa; jego najmniejszą i podstawową komórkę społeczną. Rodzina jest społecznością powołaną do wzbudzania i rozwoju życia jednostkowego, a tym samym zapewnienia ciągłości biologicznej społeczeństwa. Dla dziecka rodzina winna stanowić najlepsze naturalne środowisko, w którym jest ono otoczone opieką i ma możliwość zaspakajania swoich potrzeb. Jako pierwsza instytucja wychowawcza w której przebiega proces socjalizacji, stymuluje rozwój dziecka oraz przygotowuje je do pełnienia przyszłych ról społecznych. Wczesne dzieciństwo jest etapem życia nacechowanym największą podatnością dziecka na wpływy innych osób. Rodzina kształtuje osobowość młodego człowieka, jego postawę społeczną i wyznacza kierunki dalszego rozwoju. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych wewnątrz rodziny. Wydolna wychowawczo rodzina jest warunkiem wykreowania nowego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii, jak również stworzy fundament do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej rodziny.

Współcześnie doświadczamy dynamicznych zmian w zakresie życia rodzinnego, które mogą powodować jego destabilizację. Coraz częściej pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna lub choroby psychiczne. W efekcie trudności z jakimi borykają się członkowie rodzin, ich więzi rodzinne ulegają zerwaniu lub osłabieniu, co istotnie wpływa na strukturę rodziny i zaburza równowagę wewnątrzrodzinną. Występujące problemy wpływają na poczucie bezpieczeństwa oraz rozwój osobowości dziecka i jego zdolności adaptacyjne. Wśród czynników, na które składa się problem dezintegracji rodziny

można wymienić: brak stabilizacji materialnej, bezrobocie, niezaradność życiowa członków rodziny, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniechanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, problem uzależnień jednego lub obojga rodziców, stosowanie przemocy, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych. Wskazane wyżej niekorzystne zjawiska w rodzinie zazwyczaj współwystępują ze sobą i intensyfikują niepożądane sytuacje, które w skrajnych przypadkach mogą stanowić bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia dziecka. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji pomocowych w przezwyciężaniu istniejących dysfunkcji.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. W przypadku rodzin dysfunkcyjnych lub przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze, które zakłócają ich funkcjonowanie konieczne jest objęcie ich kompleksowym i specjalistycznym wsparciem. Praca z rodziną przeżywającą trudności winna opierać się na współpracy z jej otoczeniem, ale też na zapewnieniu rodzinie dostępu do specjalistycznego poradnictwa. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, które realizują go we współpracy m.in. z:

- środowiskiem lokalnym,

- sądami i ich organami pomocniczymi,
- Policją,
- instytucjami oświatowymi,
- podmiotami leczniczymi,
- organizacjami społecznymi.

Celem Programu jest wspieranie rodzin mających problemy z wypełnianiem swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin w Gminie Ryczywół. Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Ryczywół na lata 2025-2027 został opracowany w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.).

## **II. PODSTAWA PRAWNA**

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Ryczywół na lata 2025-2027 przebiegać będzie zgodnie z uwarunkowaniami prawnymi znajdującymi się w szczególności w następujących aktach prawnych:

1. Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
3. Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
4. Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
5. Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
6. Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
7. Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

## **III. DIAGNOZA**

Według stanu na dzień 31.12.2023 r. Gmina Ryczywół liczy 6 906 mieszkańców i jest administracyjnie podzielona na 14 sołectw (Dąbrówka Ludomska, Gorzewo, Gościejewko, Lipa, Ludomy, Łopiszewo, Ninino, Piotrowo, Radom, Ryczywół, Skrzetusz, Tłukawy, Wiardunki, Zawady). Struktura ludności w gminie przedstawiała się następująco: osoby w wieku produkcyjnym stanowią 61% społeczeństwa, w wieku przedprodukcyjnym 20%, natomiast 19% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (osiągnęło wiek emerytalny).

Pomoc i wsparcie z zakresu pomocy społecznej w 2023 r. uzyskało 312 osób, co stanowiło 4,5 % wszystkich mieszkańców gminy. Natomiast w I półroczu 2024 r. liczba osób objętych pomocą społeczną wyniosła 240 osób w 109 rodzinach (4 % mieszkańców), z czego 15 rodzin korzystało ze wsparcia

w związku z zdiagnozowaną bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W Gminie Ryczywół najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2023 r. i I półroczu 2024 r. były kolejno: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryczywole zatrudnia 1 asystenta rodziny, który realizuje zadania nałożone na gminę ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej. Asystent rodziny w 2023 r. pracował z 9 rodzinami, w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym z 3 rodzinami które zostały zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny na podstawie postanowienia sądu. Usługami asystenta rodziny było objętych łącznie 25 dzieci. W 2023 r. zakończono współpracę z 2 rodzinami. Natomiast w I półroczu 2024 r. asystent rodziny obejmował wsparciem już 10 rodzin, w których przebywało 20 dzieci. Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, maksymalna liczba rodzin, z którymi pracuje asystent rodzin nie może przekroczyć 15.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną. Praca z rodziną w miejscu jej zamieszkania jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną, tj. w pieczy zastępczej. Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodziców biologicznych podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci w środowisku rodziny. Jego głównym zadaniem jest nie dopuścić do oddzielenia dziecka od rodziny biologicznej lub umożliwić jak najszybszy powrót dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziców. Działania te mają charakter regularnych wizyt w miejscu zamieszkania rodziny, stałego kontaktu telefonicznego, a także aktywnej współpracy z innymi instytucjami np. placówkami oświatowymi.

Główne problemy występujące w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny to: nadużywanie alkoholu, wielodzietność, samotne macierzyństwo, zadłużenie, bezrobocie, problemy szkolno-wychowawcze, problemy w załatwianiu spraw urzędowych, brak organizacji czasu wolnego dzieciom.

W przypadku braku współpracy ze strony rodziców biologicznych z asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym lub kuratorem oraz rażących zaniedbań godzących w dobro dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania w imię nadrzędnego priorytetu, którym jest ochrona dobra dziecka. Na wskazanych wyżej przedstawicielach instytucji pomocowych spoczywa obowiązek informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci

w rodzinie, a w przypadku występowania jakiegokolwiek formy krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury lub policji. Kiedy rodzina nie wywiązuje się należycie wobec dziecka z pełnienia zadań opiekuńczych i wychowawczych, a udzielone jej wsparcie nie skutkuje poprawą sytuacji, wówczas dziecko może zostać umieszczone postanowieniem sądu rodzinnego w pieczy zastępczej: rodzinie zastępczej (spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej), rodzinnym domu dziecka lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej co do zasady jest możliwe wówczas, jeżeli wcześniej zastosowane inne środki oraz formy pomocy rodzicom dziecka nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia zdrowia i życia dziecka. Ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej stanowi tylko czasowe rozwiązanie, które ma na celu zabezpieczenie dobra dziecka. W zależności od postawy i działań rodziców dziecka w dalszej kolejności może nastąpić powrót dziecka do rodziny biologicznej lub do pozbawienia władzy rodzicielskiej, a następnie adopcji dziecka przez inne osoby.

W 2023 r. w pieczy zastępczej przebywało łącznie 15 dzieci z terenu Gminy Ryczywół, z czego 4 dzieci powróciło do rodziny biologicznej. W I połowie 2024 r. nie doszło do umieszczenia żadnego dziecka w pieczy zastępczej.

#### **IV. ADRESACI PROGRAMU**

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Ryczywół na lata 2025-2027 skierowany jest do rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Ryczywół. Adresatami Programu są przede wszystkim rodziny wychowujące dzieci, w tym rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny o trudnej sytuacji materialno-bytowej, dotknięte przemocą domową lub wśród których zdiagnozowano problem uzależnienia, jak również rodziny, w których rodzicom została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

#### **V. CELE PROGRAMU**

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Ryczywół jest dokumentem przewidzianym do realizacji w latach 2025-2027.

Cel główny:

Wspieranie rodzin mających problemy z wypełnianiem swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już zdiagnozowanych dysfunkcji.

Zadania:

- diagnozowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem,

- monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach przeżywających trudności lub zagrożonych kryzysem,
- rozwijanie współpracy pomiędzy lokalnymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz wspierania rodzin lub dzieci.

2. Tworzenie nowych oraz doskonalenie dotychczasowych form wsparcia i pomocy rodzinie.

Zadania:

- podnoszenie wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących z rodziną w celu podniesienia ich kompetencji i kwalifikacji zawodowych,
- rozwijanie interdyscyplinarnej współpracy pomiędzy lokalnymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz wspierania rodzin.

3. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.

Zadania:

- prowadzenie pracy socjalnej z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- objęcie usługami asystenta rodziny środowisk wymagających wsparcia,
- zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

4. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dla rodzin z dziećmi.

Zadania:

- realizacja świadczeń finansowych rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki z zakresu pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów itp.)
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole,
- monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia.

## **VI. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU**

Realizatorami Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Ryczywół na lata 2025-2027 są instytucje i podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny, w szczególności rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Przy realizacji Programu niezbędna jest ścisła i skoordynowana współpraca wszystkich instytucji i podmiotów realizujących działania na rzecz wspierania rodziny.

Na terenie Gminy Ryczywół głównym realizatorem i koordynatorem Programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryczywole we współpracy z jednostkami i organizacjami takimi jak:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej,
- Komenda Powiatowa Policji w Obornikach,
- Sąd Rejonowy w Obornikach,
- Placówki oświatowe,
- Placówki służby zdrowia,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Obornikach.

Przewidywane formy działania w ramach realizacji celów Programu:

1. systematyczna współpraca instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej i wsparcia rodziny,
2. wsparcie rodzin zagrożonych kryzysem oraz wczesna interwencja w tych rodzinach,
3. skoordynowane wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych,
4. wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

## **VII. FINANSOWANIE PROGRAMU**

W realizacji działań programowych stosowane będą mechanizmy finansowe pozwalające na jak najskuteczniejsze i najpełniejsze wykonywanie założonych celów. Szczególne znaczenie ma tu montaż finansowy, który pozwala na zaangażowanie środków pochodzących z następujących źródeł:

- środki własne z budżetu gminy,
- środki pozabudżetowe pozyskane na zadania związane z realizacją

Programu: dotacje celowe z budżetu państwa, dotacje na realizację rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub inne środki zewnętrzne.

## **VIII. REZULTATY PROGRAMU**

Realizacja zaplanowanych działań oraz przewidzianych form pomocy rodzinom uzależniona jest przede wszystkim od indywidualnych potrzeb członków rodziny. Działania mają przyczynić się do poprawy funkcjonowania rodzin, zapobiegać wystąpienia w nich dysfunkcji lub minimalizować negatywne skutki sytuacji kryzysowych w rodzinach.

Spodziewane efekty realizacji Programu to przede wszystkim:

- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez zrealizowanie celu głównego i celów szczegółowych,



- podniesienie jakości świadczonych usług przez podmioty zaangażowane w pracę z rodziną,
- poprawa sytuacji dziecka w środowisku rodzinnym,
- podniesienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców, w tym wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich.

## **IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU**

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Ryczywół na lata 2025-2027, zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, stanowi dokument wyznaczający cele i zadania na okres 3 lat. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby oraz zweryfikują zasadność wprowadzenia dodatkowych zmian w Programie.

Monitoring Programu będzie polegał na bieżącym gromadzeniu i analizowaniu informacji o stanie jego realizacji. Zebrane w jego toku dane pozwolą na kontrolę postępu realizacji poszczególnych zadań oraz podjęcie działań korygujących.

Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryczywole. W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy Ryczywół roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

## **X. PODSUMOWANIE**

Przedstawione w niemniejszym Programie działania mają zapewnić systemowe i skoordynowane wsparcie rodzinom, które doświadczają trudności opiekuńczo-wychowawczych, co w konsekwencji pozwoli rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego pełnienia ról i funkcji wynikających z ich istoty.

Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy podmiotów powołanych do wspierania rodziny oraz przy aktywnej współpracy ze strony rodzin. Realizacja zakładanych zmian w znacznej mierze jest zależna od członków rodzin, ich motywacji do rozwoju kompetencji rodzicielskich i przezwyciężenia trudności opiekuńczo-wychowawczych.

## **Uzasadnienie**

Obowiązek opracowania i przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.). Zgodnie z zapisami ustawy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny jest zadaniem własnym gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Ryczywół na lata 2025-2027 określa cele oraz zadania, za pomocą których mają one zostać osiągnięte. Głównym celem Programu, stanowiącego element polityki prorodzinnej gminy, jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin. Wsparcie rodziny ma na celu poprawę jakości życia rodzin objętych pomocą, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przywrócenie im zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych w sytuacjach, gdzie dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Realizacja Programu zwiększy możliwości przezwyciężania dysfunkcji rodzin poprzez wspieranie i poprawę jej funkcjonowania przy współpracy z instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz wspierania rodzin lub dzieci.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.



## DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

### Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	VIII/66/2024
Data dokumentu	2024-12-20
Organ wydający	Rada Gminy Ryczywół
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Ryczywół na lata 2025-2027
Identyfikator dokumentu	8F1B031B-F37F-4E18-93DA-E81B06A50F58

### Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

<b>Podpis:</b>	
Sygnatura	Signature-418850508
Numer seryjny	1DAD21C34993A36B569B9F44EA606863003AE4CC
Osoba podpisująca	Szymon Chmielewski
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	23.12.2024 14:08:51
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5260300517 COPE SZAFIR - Kwalifikowany Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. PL